

- описовий переклад (the Arab of the gutter - дитина вулиці)
- калькування (Silicon Valley - Силіконова долина)
- аналоговий переклад (before one can say Jack Robinson - оком не змигнути)
- комбінований переклад (California blankets - «каліфорнійські ковдри» (газети, якими вкриваються безхатченки, які ночують у парках)
- транскрипція та транслітерація (Wall Street - Волл-стріт) [5, с. 25].

Висновки. Отже, фразеологічні одиниці з ономастичним компонентом є досить поширеним явищем в українській та англійській мовах. Фразеологізми з власними назвами є доволі специфічними, оскільки містять компоненти, що є властивими лише певній мові та відображають її традиції, звичаї та історію. Саме вони становлять певні труднощі для перекладача при їхньому відтворенні іноземною мовою. Найбільш поширеними способами їх перекладу є еквівалентний, описовий, аналоговий, комбінований види перекладу, калькування, транслітерування і транскрипція. Подальший їхній детальний аналіз допоможе нам розібратися у всіх тонкощах утворення, функціонування та застосування фразеологічних одиниць та їх перекладу у досліджуваних мовних середовищах.

Наша тема потребує подальшого аналізу, оскільки особливості перекладу українських та англійських фразеологізмів з ономастичним компонентом є ще недостатньо вивчені у контексті українського перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Пасік Н. Власні імена в українській фразеології. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – К., 2000.
3. Ражина, В. А. Прецедентные ономимы и их роль в культурно-языковом социуме / В. А. Ражина // Научная мысль Кавказа / гл. ред. М. Ч. Залиханов. – Ростов-на-Дону : СКНЦ ВШ, 2006. – Приложение № 11. – С. 381–387.
4. Русанівський В., Єрмоленко С. Наші імена та прізвиська. Власні назви // Життя слова. – К., 1978.
5. Фёдоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для ин-тов и фак. иностр. яз. Учебное пособие. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. шк., 1983. – 303с.

Бурдик В.

Науковий керівник – доц. Морська Н. Л.

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

У сучасній філософії науки зростає важливість дослідження норм науковості гуманітарного знання. Актуальним є визначення специфіки та методологічного потенціалу гуманітарної галузі, можливостей гуманітарно-наукової парадигми. Потреба в таких дослідженнях зумовлюється становленням некласичної раціональності, переходом у фазу постнекласичної науки, процесами її гуманізації та гуманітаризації. Крім того, на початку ХХІ ст. потреба в осмисленні гуманітарної парадигми наукового пізнання зумовлена ще до цього часу неподоланим істотним відставанням у формуванні методології гуманітарних наук від аналогічної сфери природознавства [1, с. 3].

Обґрунтування стратегій соціально-економічних модернізацій, здійснення гуманітарних експертиз техніко-технологічних, медико-біологічних, психолого-педагогічних, екологічних та інших проєктів і програм, потребує аналізу норм науковості гуманітарного знання, розв'язання питання критеріїв та еталонів, що має важливе теоретичне і практичне значення та набуває особливої актуальності у зв'язку з перспективами утвердження в ХХІ ст. пріоритету гуманітарних наук [2, с. 1].

Значну роль у становленні і дослідженні гуманітарної науки відіграли ідеї видатних мислителів Г. Гегеля, І. Канта, В. Дільтея, Т. де Шардена, М. Фуко, К. Леві-Стросса, П. Рікера, Ж.-П. Сартра, М. Лотмана, Г.-Г. Гадамера, М. М. Бахтіна та інших. Серед вітчизняних класиків варто відмітити Г. Сковороду, І. Франка, В. Вернадського, М. Поповича, С. Кримського, В. Шинкарука, Ю. Іщенка та інших, які присвятили свої праці проблемам гуманітарного знання. Важливим внеском в розвиток української гуманітарної методології є стаття В. Андрущенка та М. Михальченка «Гуманізм і гуманітаризм: спільне і специфічне», на думку яких «гуманізація суспільного життя і гуманітаризація науки й освіти мають бути дієвими засобами прогресивного поступу України» [3].

Метою нашої статті є визначення особливостей розвитку гуманітарного знання та його значення у системі наук на сучасному етапі.

У ХХ ст. сформувалася постнекласична раціональність науки. У фокусі вивчення знаходяться не предмети, а історично змінні системи об'єктів. Особливістю цього періоду є етизація наукового пошуку, зміст якого стає ціннісно-вмотивованим, дослідження здійснюється на засадах гуманістичної моралі, враховується антропний принцип. Збільшується інтерес до людини, її історії, перспектив існування. Важливою рисою сучасного типу раціональності став і вияв уваги до ненаукових форм знання, позараціональних засад мислення. Науковців все більшою мірою цікавить інтуїція вченого, емотивне підґрунтя його творчості, ціннісні засади діяльності [4, с. 4-5].

Поняття гуманітаризм, гуманітарне мислення, гуманітарна наука пов'язані з поняттям гуманізму.

Гуманістичний світогляд та діяльність втілюються в гуманітарному знанні як засобі освіти, виховання людини, розвитку комплексу гуманітарних наук. За словами В. Андрущенка та М. Михальченка, «Гуманітаризм, гуманітарне мислення — найважливіша сторона гуманізму, яка спирається на гуманітарні (часто говорять — на соціальні) науки, на науки про суспільство. Якщо гуманізм — це сукупність усіх поглядів, скерованих на людину і людство, то гуманітаризм орієнтований на людинознавство, на утвердження соціального знання не тільки на протигагу природничому, а й як засобу творення людини як особистості» [3].

Завданням сучасної гуманітарної науки є не лише вироблення гуманітарного знання, а й гуманітаризація всієї науки шляхом втілення у межах її природничої ланки принципів гуманітарного мислення з метою мінімізації шкоди людині. На думку Віктора Андрущенка та Миколи Михальченка, гуманітаризація будь-якої науки складається з двох елементів: а) теоретичного обґрунтування і практичного творення необхідних і достатніх умов, при яких будуть виключені можливості свідомого зловживання науковими досягненнями; б) морального забезпечення розвитку природничих наук для блага людини, доповнення цих наук емоційно-естетичним осягненням людства, щоб подолати однобічність технократизму і абсолютизацію раціонально-експериментальних способів пізнання (в тому числі — у сфері експериментів над людиною, її мозком і тілом, генотипом і навколишнім середовищем) [3].

Природниче та гуманітарне знання сьогодні розвивається окремо, чому сприяють процеси спеціалізації, часто їх протиставляють як «точні» та «неточні». Наприклад, в Інституті вищої освіти АПН України окремі групи дослідників говорять своїми «мовами» досліджень, які є малозрозумілими для інших груп; в класичних університетах «модним» є підготовка вузько кваліфікованих кадрів тощо. Проте завдяки популяризації обміну технологіями та методами пізнання, моделюванню, застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій, все-таки відбувається взаємопроникнення природничого та гуманітарного знання. Крім того, «досвід проведення комплексних досліджень в Інституті вищої освіти АПН України засвідчує, що можливе поєднання зусиль спеціалістів різного профілю, застосування принципу компаративізму в широкоформатних дослідженнях, орієнтованих на цілісне розуміння людини та її взаємозв'язків з природою і суспільством, що потрібно шукати основи синхронізації економічного, політичного, культурного, етнічного і духовного процесів суспільного розвитку та координації різних напрямів наукової думки заради системного, комплексного дослідження природи, суспільства, людини» [3]. На думку Ігора Лімборського, «глобалізація сприяє зміні векторів самих гуманітарних досліджень, які помітно зміщуються в бік міждисциплінарності». Наприклад, літературознавство активно взаємодіє з соціологією, філософією культури, антропологією, економікою. Показовою є літературна компаративістика, яка на сучасному етапі методологічної кризи виходить за межі літературознавства, аналізуючи мультикультуралізм, постколоніалізм, транскультурацію: «Між(інтер)дисциплінарність — як черговий проект літературознавчої компаративістики початку XXI ст. — виглядає сьогодні як спроба не тільки розширити поле і набір методів дослідження, а й дати відповідь на глобальні очікування окремих національних літератур, які постали перед проблемою пошуків і відкриття нової транскультурної і транснаціональної гібридної ідентичності» [5, с. 252]. Принцип компаративізму уможливорює поєднання української та зарубіжної наукової думки, підготовку спеціалістів ширшого спектру.

У межах сучасної постнекласичної науки ми можемо виділити принципи, які слугують підставою для інтеграції природничих та гуманітарних наук в єдине ціле: 1) синергетичне світорозуміння, що включає категорії системності, нелінійності, змінності, нерівноваги, складності, когерентності; 2) міждисциплінарний синтез — вияв коеволуції, співпраці різних дисциплін у розв'язанні наукових проблем; 3) визнання рівноцінності, значущості як цілого, так і його частин; 4) ідеалізація нелінійного середовища під час вивчення взаємодій системи (тут — науки) з іншими системами (суспільством, культурою та ін.); 6) людиномірність досліджуваних систем [6, с. 19]. Одним з важливих аспектів інтеграції природничого й гуманітарного знання вважають подолання техноцентризму. Інтегративний підхід дозволяє розкрити внутрішній потенціал гуманітарних наук, він доповнює природничо-наукове знання й збагачує наукову методологію. Гуманітарні науки дають можливість людині особистісно усвідомлювати світ. Сьогодні актуальним є розуміння самого об'єкта пізнання з гуманітарного погляду, тобто не лише як об'єкта впливу, а й такого, що сам впливає і змінює суб'єкт [6, с. 19-20].

Протиставлення природничого знання (номотетичного) знанню про суспільство (ідеографічному), обґрунтоване в працях О. Конта, В. Віндельбанда та Г. Ріккєрта, нині успішно долається. Попри всі їхні відмінності, вони гармонійно доповнюють один одного в процесі цілісного освоєння дійсності [7, с. 16].

Специфічність методологічних принципів сучасного гуманітарного знання, які проникають в інші сфери науки криється в своєрідних рисах, що вирізняють його предмет, принципи і методологію наукового дослідження, а саме:

Об'єкт гуманітарного знання відмінний від природничого пізнання — це світ людини і сама Людина.

Воно зорієнтоване на осмислення процесів розвитку суспільства і людини, тому особливе значення зараз надається принципам історизму та детермінізму, відповідно яким об'єкти розглядаються

як змінні та системно організовані.

Таке пізнання завжди має ціннісно-змістову настанову на освоєння чи вплив на людське буття, тобто йому, окрім прагматизму, притаманна аксіологічна спрямованість.

У сучасному гуманітарному пізнанні важливе значення має не тільки процедура надбання знання, а його інтерпретації та розуміння.

Гуманітарний матеріал надто індивідуалізований, тому його важко структурувати і типологізувати при дослідженні. Особливе значення надається суб'єктивній основі наукової творчості — особистості вченого.

У гуманітарних науках значну роль відіграє семіотична проблематика, тому велика увага приділяється комунікації та діалогу [4, с. 5-6].

Також однією з особливостей теперішнього стану гуманітарного знання є посилена увага до традицій східного типу мислення. Західна традиція зорієнтована на осягнення природи та її феноменів через посередництво експерименту, перетворення в діяльності, а східне мислення є споглядальним і системним за суттю. Для нього світ — цілісна система, а людина — його елемент [4, с. 5].

В умовах глобалізації змінюється середовище, в якому функціонують гуманітарні науки, що включає особливості застосування інформаційних систем, культурно-соціальне міжнародне взаємопроникнення, появу нових форм легітимізації знання тощо. Такі явища потребують зміни застарілих романтично-позитивістських уявлень про гуманітарну культуру, її методологію. Сьогодні в Україні також змінюється характер гуманітарного знання. На думку Т. Гундорової, «воно стає полідисциплінарним, техноінформаційним, менше заангажованим політично» [8, с. 77]. А. Павко зазначає, що вчені повинні зосередитись на виробленні нової пізнавальної парадигми, теоретико-методологічному забезпеченні модернізаційних процесів у економічній, політичній і духовно-культурній сферах українського суспільства [9, с. 64-65].

Отже, в умовах глобалізації гуманітарне знання набуває важливого значення. Специфічним є процес його інтеграції з природничими науками. Сучасний етап розвитку гуманітарного знання потребує шляхів більш чіткого аналізу науково-теоретичного підґрунтя, визначення його методології, формування дослідницьких підходів, що керуються принципами міждисциплінарності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Марчук М. Гуманітарно-наукове знання: специфіка та розмаїття парадигм / М. Марчук // Гуманітарно-наукове знання: розмаїття парадигм: матеріали Міжнародної наукової конференції, 14-15 жовтня 2013 р., Чернівці. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 376 с.
2. Починок І. Б. Генеза та потенціал ідеалу науковості гуманітарного знання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософських наук: спец. 09.00.09 «Філософія науки» / І. Б. Починок. – Чернівці, 2007. – 20 с.
3. Сайт Українська педагогіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/>
4. Поліщук О. П. Постнекласична наука: соціально-гуманітарний поворот / О. П. Поліщук // Вісник Житомирського державного університету. – 2010. – №53. – С. 3-7.
5. Лімборський І. Університет початку XXI століття: між глобалізацією та кризою гуманітарних наук / І. Лімборський // Всесвіт. – 2015. – №11-12. – С. 250-256.
6. Рупташ О. Роль гуманітарної парадигми в інтеграції наукового знання / О. Рупташ // Гуманітарно-наукове знання: розмаїття парадигм: матеріали Міжнародної наукової конференції, 14-15 жовтня 2013 р., Чернівці. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 376 с.
7. Кисельов М. Гуманітарія сьогодні: стан і перспективи / М. Кисельов // Гуманітарно-наукове знання: становлення парадигми: матеріали Міжнародної наукової конференції, 7-8 жовтня 2011 р., Чернівці. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 447 с.
8. Гундорова Т. І. Виклики сучасного світу і можливості гуманітарних наук у транзитну епоху / Т. І. Гундорова // Вісник Національної Академії наук України. – 2016. – №5. – С. 76-79.
9. Павко А. Пріоритети гуманітарної освіти та науки / А. Павко // Віче. – 2005. – №1. – С. 63-66

Костич С.

Науковий керівник – доц. Чумак Г. В.

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ НА ОСНОВІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «MISFITS/ПОКИДЬКИ»

Молодіжний сленг – найбільш поширена група спеціального сленгу, оскільки ним послуговуються переважно люди віком 14-28 років, тобто школярі середніх та старших класів, студенти та люди, що не так давно закінчили ВНЗ. Оскільки великий пласт англословних телесеріалів та фільмів сучасної кіноіндустрії розповідає про історії молодих людей та їхнє життя, проблема перекладу молодіжного сленгу стає дедалі актуальнішою через варіативність та непостійність такої лексичної одиниці як «сленгема».

Актуальність нашого дослідження зумовлена по-перше, стрімким збільшенням англословної